

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Colleges van Bestuur van BVE-instellingen
Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
Besturen van niet-bekostigde BVE-instellingen

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

A.P.J. van Wanroij
T +31-70-412 2888
a.p.j.vanwanroij@minocw.nl
IPC 2150

Onze referentie

320356

Datum

Betreft Consequenties wetsvoorstel beroepsgerichte kwalificatiestructuur en
MBO Actieplan 2011-2015

Geacht College, Bestuur,

Hiermee informeer ik u over de consequenties van het wetsvoorstel beroepsgerichte kwalificatiestructuur en de voortgang van de maatregelen die zijn beschreven in het Actieplan MBO 'Focus op vakmanschap.'

Inleiding

Het Actieplan omvat een ambitieus pakket aan maatregelen, waarmee het kabinet wil bereiken dat het middelbaar beroepsonderwijs beter en aantrekkelijker wordt, zodat meer jongeren kiezen voor het beroepsonderwijs.

Tijdens het algemeen overleg, dat plaatsvond op 20 april jl., heeft de Tweede Kamer positief gereageerd op het Actieplan. De Kamer heeft aandacht gevraagd voor een zorgvuldige invoering van het Actieplan vanwege de sterke onderlinge samenhang van de maatregelen. Ik ben het hier volledig mee eens. Daarom stuur ik u hierbij een Uitvoeringskalender die inzichtelijk maakt wat de consequenties zijn van de maatregelen voor mbo-instellingen.

Zoals uit de Uitvoeringskalender blijkt zijn er twee tijdstippen waarop belangrijke veranderingen in de bve-sector plaatsvinden. Het eerste moment is de start van het studiejaar 2012-2013. In dit studiejaar worden de maatregelen ingevoerd die door het vorige kabinet al in gang zijn gezet. Het gaat hierbij om de *integrale* invoering van de beroepsgerichte kwalificatiestructuur voor het middelbaar beroepsonderwijs.

Het tweede moment is de start van het studiejaar 2013-2014. In dit studiejaar worden de maatregelen ingevoerd die voortvloeien uit het Regeerakkoord en het Actieplan mbo "Focus op Vakmanschap 2011-2015."

Maatregelen die door het vorige kabinet in gang zijn gezet

Op 19 mei 2011 is het wetsvoorstel inzake de beroepsgerichte kwalificatiestructuur door de Tweede Kamer aanvaard. Het wetsvoorstel wordt van kracht als ook de Eerste Kamer het wetsvoorstel aanvaardt. Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is kritisch gereageerd op de rol en betekenis van competenties in de kwalificatiestructuur. Ik heb de

Tweede Kamer daarom toegezegd u een brief te schrijven, waarin ik de rol en betekenis van competenties toelicht.

Datum

Onze referentie
320356

Rol en betekenis van competenties

Omdat de term competenties beladen is geraakt door verschillende interpretaties heb ik in het opschrift van het wetsvoorstel de aanduiding 'competentiegerichte kwalificatiestructuur' veranderd in 'beroepsgerichte kwalificatiestructuur.' In het mbo staat immers het toekomstig beroep centraal en wordt in het curriculum vakkennis, vaardigheden en beroepshouding in een uitgewogen balans aangeboden. Competenties worden soms te eenzijdig geïnterpreteerd als houdingsaspecten. Dit is en was niet de bedoeling, want kennis is immers van alle tijden. Competenties moeten vakkennis, vaardigheden én beroepshouding omvatten. Het gaat om de juiste balans. Dit geldt overigens ook voor de inzet van verschillende werkvormen zoals lessen, projecten en individuele opdrachten.

Naar aanleiding van het debat dat ik met de Tweede Kamer heb gevoerd vraag ik u – ongetwijfeld voor een aantal van u ten overvloede – bij het opstellen van de opleidingsprogramma's nog eens extra aandacht te besteden aan de balans tussen vakkennis, vaardigheden en houding. Daarnaast wil ik benadrukken dat de kwalificatiedossiers alleen bepalen wát studenten moeten leren, maar niet hóe ze dit moeten leren. Het is dus aan de instelling om te bepalen op welke manier de leerstof wordt aangereikt.

Wat verandert er voor u?

De inwerkingtreding van het wetsvoorstel inzake de beroepsgerichte kwalificatiestructuur is beoogd op 1 januari 2012. Voor u betekent dat voor het studiejaar 2012 - 2013 het volgende:

1. Kwalificatiedossiers verplicht

Per 1 augustus 2012 bent u als instelling verplicht om alle eerstejaars studenten in te schrijven voor een opleiding die gebaseerd is op een kwalificatiedossier. Startende studenten kunnen vanaf die datum niet meer ingeschreven worden in opleidingen die zijn gebaseerd op eindtermendocumenten of eerder vastgestelde experimentele kwalificatiedossiers. Daarmee komt een einde aan de experimenteerperiode en worden kwalificatiedossiers structureel ingevoerd.

2. Invoering Opleidingsdomeinen

Vanaf 1 augustus 2012 kunt u studenten inschrijven voor een opleidingsdomein. De inschrijving voor een opleidingsdomein is bedoeld voor bol-studenten op de niveaus 2, 3 en 4 die nog niet precies weten welk diploma ze willen behalen. De verwachting is dat studenten door een bredere instroom een betere studie- en beroepskeuze maken. Dit moet leiden tot minder studiewisselingen, minder uitval en minder studievertraging. Uw instelling is echter niet verplicht om opleidingsdomeinen aan te bieden. U kunt opleidingsdomeinen ook later of gefaseerd invoeren.

3. Generieke eisen Engels voor mbo-4 opleidingen

Per 1 augustus 2012 wordt Engels verplicht voor alle mbo-4 opleidingen. Voor alle kwalificaties op niveau 4 worden de generieke eisen in de kwalificatiedossiers opgenomen, zoals vastgelegd in het Examen- en kwalificatiebesluit

beroepsopleidingen WEB. De algemene maatregel van bestuur waarin dit wordt geregeld is in voorbereiding.

Datum

4 en 5. Invoering centraal ontwikkelde en vastgestelde examens taal en rekenen niveau 2,3 en 4

Onze referentie
320356

De examinering van de Nederlandse taal, rekenen en voor mbo-4 het vak Engels zal gefaseerd worden ingevoerd. Voor de Nederlandse taal en rekenen zijn de volgende invoeringsjaren vastgesteld:

- met ingang van 1 augustus 2013-2014 worden centraal ontwikkelde en vastgestelde examens Nederlandse taal (lezen en luisteren) en rekenen verplicht voor mbo-4. De examenresultaten tellen mee voor het behalen van het diploma. De overige onderdelen van de Nederlandse taal worden door middel van instellingsexamens geëxamineerd;
- met ingang van 1 augustus 2014-2015 worden centraal ontwikkelde en vastgestelde examens Nederlandse taal en rekenen ook voor mbo niveau 2 en 3 verplicht.
- het vak Engels wordt voorsnog met een instellingsexamen afgesloten.

In 2014 wordt op basis van de bevindingen in de pilotfase een besluit genomen over de invoering van centrale examinering Nederlandse taal en rekenen voor de Entree-opleiding (voorheen mbo niveau 1).

Instellingen krijgen in de aanloop naar het studiejaar 2013-2014 en 2014-2015 financiële en inhoudelijke ondersteuning bij de invoering van centraal ontwikkelde en vastgestelde examens Nederlandse taal en rekenen. In deze voorbereidingsperiode vinden instellingsexamens en pilotexamens plaats en kunnen mbo-studenten ook zonder een voldoende op deze examens hun diploma halen.

6. Loopbaan en burgerschap

Met het inwerking treden van het wetsvoorstel is de basis gelegd voor de vernieuwing van de kwalificatie-eisen voor het onderdeel loopbaan en burgerschap. Deze nieuwe eisen worden vastgelegd in het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB. Een verwijzing naar deze eisen wordt in elk kwalificatiedossier 2012-2013 opgenomen. In het bovengenoemde besluit wordt ook bepaald dat vanaf de beoogde datum van 1 augustus 2012 studenten voor dit onderdeel geen examen meer hoeven af te leggen, maar dat zij wel moeten voldoen aan een inspanningsverplichting voor dit onderdeel om het diploma te kunnen halen. De instelling stelt de inspanningseisen van de student vast met in achtname van de landelijk vastgestelde kwalificatie-eisen.

7. Passend onderwijs

De invoering van passend onderwijs betekent voor de mbo-instellingen dat de leerlinggebonden financiering (LGF) per 1 augustus 2013 wordt afgeschaft. In het kader hiervan worden de LGF-middelen toegevoegd aan het gehandicaptenbudget van de instellingen (lump sum). De mbo-instellingen moeten vanaf de hierboven genoemde datum zelf de ondersteuning/begeleiding van studenten met een beperking vaststellen, organiseren en vormgeven. Ook moeten docenten worden geprofessionaliseerd op dit terrein.

MBO Actieplan 2011 - 2015

In mijn brief van 5 juli 2011 (referentienummer 308706) heb ik aangekondigd dat ik, samen met de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie, een ondersteuningsprogramma ga instellen. Dit ondersteuningsprogramma, dat wordt uitgevoerd door het Programmamanagement MBO'15, zal instellingen adviseren en ondersteunen bij de uitvoering van de maatregelen in het Actieplan MBO. Het Programmamanagement MBO15-Kwaliteit brengt de stand van zaken over de voortgang van de uitvoering van het Actieplan in kaart en rapporteert mij daarover jaarlijks door middel van een generieke start- dan wel voortgangsrapportage.

Datum

Onze referentie
320356

Op dit moment worden de maatregelen in het Actieplan verder uitgewerkt in wet- en regelgeving en de planning is de wetsvoorstellen begin 2012 naar de Tweede Kamer te sturen. Zoals gebruikelijk wordt het wetsvoorstel eerst in de Tweede Kamer en vervolgens in de Eerste Kamer behandeld.

Wat verandert er voor u?

8. Aanpassing begrotingssystematiek

Met ingang van het kalenderjaar 2014 komt er een nieuwe bekostigingssystematiek, die rekening houdt met het aantal verblijfsjaren van studenten in het mbo. Hoe hoger het aantal verblijfsjaren, hoe lager het gewicht in de bekostiging. Ook de in 2008 reeds aangekondigde maatregelen voor de modernisering van de bekostiging zoals de harmonisatie van de prijsfactoren en het herzien van de diploma-systematiek worden hierin meegenomen.

9. Verkorten en intensiveren opleidingen

Eén van de maatregelen, die in het wetsvoorstel 'Doelmatige leerwegen en modernisering bekostiging' wordt uitgewerkt, is het verkorten van mbo-opleidingen niveau 4 en het intensiveren van het onderwijs. Instellingen gaan met ingang van het studiejaar 2013-2014 voor de nieuwe instroom van studenten opleidingsprogramma's aanbieden die passen binnen de nieuwe maximale opleidingsduur én ze gaan het aantal begeleidde onderwijs uren verhogen. Voor de intensivering van de onderwijstijd inclusief begeleiding, loopbaanoriëntatie en coaching, stelt het kabinet vanaf het begrotingsjaar 2013 structureel € 150 mln aan de mbo-sector beschikbaar. Daarentegen vindt er ook een ombuiging plaats omdat de opleidingen mbo niveau 4 verkort worden. Deze ombuiging wordt overigens geleidelijk ingeboekt. Voor 2013 is een bedrag van € 30 mln ingeboekt en in 2014 een bedrag van € 50 mln. Het saldo van de investering en de ombuiging is voor de sector positief waardoor er ruimte ontstaat om de noodzakelijke aanpassingen door te voeren. Vanaf 2015 wordt € 140 mln ingeboekt oplopend tot € 160 mln vanaf 2018.

Mijn vertrekpunt is dat in principe alle mbo opleidingen op niveau 4 verkort worden naar drie jaar. Omdat ik mij er terdege bewust van ben dat het verkorten van de opleidingsduur voor bepaalde mbo opleidingen op niveau 4 mogelijk niet realistisch is, ben ik bereid toe te staan dat voor bepaalde opleidingen een uitzondering wordt gemaakt. Het is evident dat maar een beperkt aantal opleidingen uitgezonderd zal gaan worden. Voor het volume aan opleidingen die een vierjarige opleidingsduur kennen, hanteer ik een bandbreedte van maximaal 20%. Ik zal de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (i.o.) vragen hierover een advies uit te brengen en dat zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 30 november

2011, op te leveren. Gegeven deze planning kunnen instellingen in de loop van 2012 beginnen met de voorbereidingen om de opleidingsprogramma's aan te passen zodat bij de instroom van de nieuwe studenten in het studiejaar 2013-2014 de verkorte opleidingsprogramma's gereed zijn.

Datum

Onze referentie
320356

10. Optimalisatie en vereenvoudiging van de kwalificatiestructuur

In mijn Actieplan is voorzien dat met ingang van het studiejaar 2014-2015 een optimalisatie en vereenvoudiging van de kwalificatiestructuur plaatsvindt. Wat betreft de planning is dat bezwaarlijk, omdat de instellingen dan in twee achtereenvolgende studiejaren hun opleidingsprogramma's zouden moeten herzien. Dit is voor mij reden om de herziening van de kwalificatiestructuur synchroon te laten lopen met de maatregel waarbij mbo 4 wordt verkort van vier naar drie jaar. Ik vraag de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (i.o.) mij daarom vóór januari 2012 te adviseren over de noodzakelijke aanpassingen van de kwalificatiedossiers, zodat de kenniscentra de nieuwe set eind 2012 gereed hebben. De instellingen hebben dan de mogelijkheid met ingang van het studiejaar 2013-2014 verkorte opleidingsprogramma's aan te bieden voor niveau 4, die tevens zijn aangepast aan de (eventuele) veranderingen in de kwalificatiedossiers. Mocht het voor de instelling niet haalbaar zijn om beide beleidsveranderingen tegelijkertijd in te voeren, dan kunnen instellingen ervoor kiezen om de herziene kwalificatiedossiers een jaar later in te voeren. In de adviesvraag aan de stichting zal ik aangeven aan welke eisen de herziene kwalificatiestructuur moet voldoen.

11. Entreeopleiding

Vanaf studiejaar 2013-2014 krijgt het huidige onderwijsaanbod op mbo-niveau 1 (incl. AKA) onder de naam Entreeopleiding een nieuwe en aparte positie in het mbo. Deze opleidingen worden alleen toegankelijk voor ongediplomeerden, blijven gericht op een erkend diploma, krijgen een hogere bekostiging en met de invoering van een bindend studieadvies krijgen de instellingen de mogelijkheid bij gebrek aan inzet en resultaten de opleiding van de student te beëindigen. Daarnaast worden opleidingen mbo niveau 2 alleen toegankelijk voor hen die een vmbo-diploma hebben behaald.

12. Invoering leeftijdsgrens 30+

De bekostiging van studenten van 30 jaar en ouder wordt afgebouwd. Wel komt er een apart (BBL-)arrangement voor 30-plussers die voor tekortsectoren zoals bijvoorbeeld de techniek en de zorg kunnen worden opgeleid. Dit arrangement gaat in vanaf studiejaar 2013-2014. Onderwijs en sociale partners maken nadere afspraken met elkaar over verkorting van het onderwijscurriculum en over de toepassing van EVC. De Stichting Beroepsonderwijs en bedrijfsleven zal betrokken worden bij het vaststellen van het aantal leerplaatsen per economische sector. De instellingen ontvangen voor deze doelgroep (max. 47.000 leerplaatsen) een passende vergoeding. De overheid bekostigt een leerplaats voor maximaal twee jaar. Voor studenten van 30 jaar en ouder die al een mbo-opleiding waren begonnen wordt een overgangsmaatregel ingebouwd.

13. Prestatiebox

Er komt een regeling Prestatiebox vanaf studiejaar 2012-2013. Voor de verantwoording van de prestaties van de mbo-instellingen wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de jaarverslaglegging in de mbo-sector. Dit betekent dat mbo-instellingen hun jaarverslaglegging bij aanvang van het studiejaar 2012-

2013 op orde moeten hebben. De vermindering van het aantal voortijdig schoolverlaters onder mbo-studenten zal vanaf studiejaar 2012-2013 onderdeel gaan uitmaken van de prestatiebox.

Datum

Onze referentie
320356

14. *Vavo en educatie*

In de Uitvoeringskalender zijn ook de maatregelen ten aanzien van het vavo en educatie opgenomen. Het vavo wordt onder de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid gebracht en roc's ontvangen hiervoor rechtstreeks bekostiging van de rijksoverheid. Wat betreft de educatie ligt de focus op taal en rekenen en NT2. De gemeenten blijven voor de educatie hun leidende rol houden, de dubbele oormerking blijft gedurende deze kabinetsperiode.

15. *Samenwerking vmbo en mbo*

Tot slot wordt in de Uitvoeringskalender het versterken van de samenwerking tussen vmbo-scholen en mbo-instellingen genoemd. De arbeidsmarkt heeft dringend behoefte aan goed opgeleide vakmensen en daarom wil ik bevorderen dat meer jongeren gaan kiezen voor het beroepsonderwijs. Om dit te bereiken is het belangrijk dat vmbo-scholen en mbo-instellingen hun samenwerking gaan versterken en een goede programmatische aansluiting tussen het vmbo en mbo gaan realiseren met het doel de doorlopende leerlijnen te verkorten. Met ingang van 1 augustus 2013 komt er een wettelijke basis voor het verruimen van de samenwerkingsmogelijkheden tussen het vmbo en mbo.

Wat betreft het onderwerp doelmatigheid opleidingsaanbod voer ik ter ondersteuning van de instellingen bij het maken van afspraken over hun aanbod aan opleidingen in 2011 eerst een pilot uit. Deze is inmiddels gestart in de regio's Noord-Nederland, Rotterdam, Brabant, Limburg en Twente. Opgedane kennis en ervaring wordt gedeeld met de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (i.o.). Op basis van de ervaringen wordt bekeken hoe de landelijke uitvoering in de periode 2012 tot en met 2014 het beste georganiseerd kan worden. Op verzoek van de Tweede Kamer stuur ik de Kamer eind 2011 een brief met de concrete uitwerking. Daarnaast attendeer ik u op de Bedrijfslevenbrief die op 13 september 2011 is verschenen. Deze bevat onder andere concrete maatregelen voor stimulering van de zogenaamde negen Topsectoren. Een deel van deze sectoren verwacht op middellange termijn een tekort aan mbo-gediplomeerden in de sector techniek. Daarom wordt nu, in samenhang met de maatregelen in het Actieplan MBO, bekeken op welke wijze dit dreigende tekort aangepakt kan worden.

Ik ga ervan uit dat u er zorg voor draagt dat de examenkwaliteit van alle door u aangeboden opleidingen op orde is. Over het keurmerk examens verwacht ik eind oktober 2011 een advies te ontvangen van het College voor Examens. In de update van de Uitvoeringskalender zal ik u nader informeren over mijn reactie op dit advies.

De Uitvoeringskalender is een schematische weergave van de beleidsmaatregelen in de tijd geplaatst en in de toelichting worden de maatregelen kort en op hoofdlijnen beschreven. Het voert te ver om in dit schema alle inhoudelijke details van de beleidsmaatregelen op te nemen. Daarom streef ik ernaar de Uitvoeringskalender met de toelichting en relevante stukken nog dit najaar op de website van MBO15 te plaatsen.

Doel van deze brief en de 1^e Uitvoeringskalender is u nader te informeren over de stand van zaken omtrent de mbo-maatregelen zodat u tijdig kunt anticiperen op de veranderingen. Ik ben ervan overtuigd dat u de ambitie om het mbo beter en aantrekkelijker te maken, volop steunt en bovengenoemde veranderingen vertaalt in een zorgvuldig transitieplan voor uw eigen instelling.

Datum

Onze referentie
320356

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart